

כנס מורי הפיסיקה: זוכי הפרסים לשנת 2009

סמדר לוי, ברנד סרינג, ריאן פאריד, זוכי פרס המורה המצטיין ע"ש עמוס דה-שליט
אירינה ויסמן, זוכת פרס ע"ש יוסף דוד

פרסים

סמדר לוי - פרס המורה המצטיין ע"ש עמוס דה-שליט

אני מודה מאוד לוועדת הפרס על הכבוד הזה. אני מבקשת להודות במיוחד לפרופ' בת שבע אלון ולד"ר אסתר בגנו, שתמיד משכו אותי הלאה וקדימה בנתיבי הוראת הפיסיקה והיו לי דוגמה ומופת. אני רוצה לספר לכם איך הכול התחיל, כי אני מורה לפיסיקה לגמרי במקרה...

בתיכון היה לי מורה נֶעֱכָץ לפיסיקה - חיים ברוקר ז"ל - ואהבתי מאוד פיסיקה.

אבל במקביל היה לי מורה למתמטיקה, שאת מה שהוא אמר לא הצלחתי להבין, והוא לא הצליח להבין את הדרכים שבהן פתרתי

תרגילים. התוצאה הייתה שהוא הצליח "איכשהו" לשכנע אותי שאני לא באמת מסוגלת להבין מתמטיקה. סיימתי בהקלה את הבגרות במתמטיקה ובפיסיקה במגמה הראלית והתגייסתי לצבא. שירתתי כמדריכת ידיעת הארץ והתאהבתי בזה.

כשהשתחררתי התלבטתי בשאלה מה אלמד. היה לי ברור שכיוונים מדעיים הם לא בשבילי, שהרי אני לא מתאימה. מאחר שאני אוהבת מאוד את הארץ החלטתי שאהיה מורה ואֶלְמַד גאוגרפיה והיסטוריה בדרך שונה מזו שבה לימדו אותי. כך סיימתי תואר ראשון באוניברסיטה העברית בגאוגרפיה ובהיסטוריה.

עברנו לגור בחיפה, כי יובל (בעלי) למד בטכניון. השלמתי תעודת הוראה בגאוגרפיה באוניברסיטת חיפה ו... לא הצלחתי למצוא עבודה כמורה לגאוגרפיה! בכל מחוז חיפה לא הייתה אף משרה פנויה. (ואז התחלתי להתלבט: האם לעבוד בחברה להגנת הטבע? האם להפוך למדריכת שלח?).

יובל הזכיר לי שבעצם, פעם, בתיכון, אהבתי מאוד פיסיקה ולמדתי במגמה ריאלית. הוא הציע שאבוא ללמוד למשך סמסטר אחד בטכניון כדי להתרשם. התברר שדמי ההרשמה לטכניון היו 250 ₪, המון כסף בשבילנו, והוויכוח בינינו על הסוגיה הפך מאז למיתולוגיה משפחתית. שהרי לא האמנתי שייצא מזה משהו... בסוף השתכנעתי! (וכשיובל מדי פעם מעיר לי להפסיק לבזבז שעות על התכתבות במייל עם תלמידים ועוד כל מיני פעילויות מוזרות הקשורות בהוראה, אני מזכירה לו שהוא אשם...)

ובהזדמנות זו אני רוצה להביע תודה והערכה להורים שלי שתמיד עמדו מאחוריי, ולא חשוב מה בחרתי לעשות ובאיזה כיוון. תמיד הייתם שם, לאורך כל הדרך. עוד תואר ראשון? שיהיה. ובהמשך תואר שני - קדימה, "לכי על זה".

כך קרה שהתחלתי ללמוד מחדש לקראת תואר ראשון בטכניון. והתאהבתי מחדש בפיסיקה. למדתי במרץ ובאינטנסיביות וגיליתי פתאום שאני אפילו ממש מצליחה. יובל עמד לקראת סיום לימודיו, ותכננו לעבור לגור בכפר סבא. כששמעתי במקרה על תיכון חדש שמקיימים בהוד השרון. באתי לביקור ונפגשתי עם המנהל שייסד את ביה"ס, מר יואל אורטל. עדיין

לא היה לי תואר ראשון רלוונטי, בוודאי לא תעודת הוראה. יואל שאל אותי אם אני חושבת שאני מסוגלת להכין תלמידים לבגרות בפיסיקה. ואני ללא היסוס השבתי שבוודאי איזו שאלה! ולהקים מעבדה? כן, בטח! רק איש חינוך בעל שיעור קומה כמו יואל יודע כנראה לזהות את הלהט והניצוץ בעיניים ששווה יותר מתעודה זו או אחרת ולהסדיר את הבירוקרטיה כך שהמורה לגאוגרפיה תוכל ללמד פיסיקה...

בקיץ, לפני תחילת שנת הלימודים, פתאום קלטתי מה מחכה לי. הגעתי בבהילות למכון ויצמן, למחלקה להוראת המדעים, לחפש מישהו שיעזור לי וייתן כיוון. פגשתי במקרה את צבי גל, שהרגיע וכיוון ונתן עצות טובות.

השנה התחילה, ולימדתי תלמידים בכיתות י' ו"א במקביל להשלמת הלימודים שלי לתואר וללימודי תעודת הוראה בפיסיקה באוניברסיטת ת"א. רק לאחר שהגשתי מחזור אחד לבגרות בפיסיקה, השלמתי את ההכשרה המעשית שלי באופן פורמלי אצל... הניה. וכאן המקום להודות לך הניה, על כל מה שלמדתי ממך - שזה הרבה מעבר להוראת הפיסיקה... ומאז, זו השנה ה-22, אני גדלה יחד עם תיכון הדרים, שהוא עבורי בית ומשפחה.

בי"ס שהוא הרבה יותר מתיכון, עם רוח מיוחדת שמעודדת יצירתיות בכל התחומים. בזכות הנהלת ביה"ס - גם בתקופתו של יואל וגם בשנים האחרונות בניהולה של גב' עדית אייכלר ושותפתה גב' זהבית בר לוי - מקצועות המדעים בכלל, ופיסיקה בפרט, הפכו למשהו מרכזי וחשוב בביה"ס. בורכתי בצוות מהחלומות - בוריס באם, מורה מצטיין וחבר, שהעבודה בשיתוף פעולה אתו זו חוויה שאי אפשר לתאר. ועמי דגן, שמשלבת השנה לראשונה במערכת החינוך, ואני מאחלת לו המון הצלחה.

מצאתי לי פינה שבה אני יכולה ליישם על תלמידיי את כל מה שסימנתי לעצמי כמטרות בעקבות החוויות האישיות שלי מתקופת התיכון. איך קרה שהשתכנעתי מהמורה שלא האמין בי ולא השתכנעתי מהמורה שהאמין בי? זו השאלה שמובילה אותי מאז.

לכן הכי חשוב בעיניי הוא לאפשר לכל תלמיד ותלמידה לשאול ולשאול שוב. לעודד, לתמוך ולשכנע אותם (ואותן, את הבנות) שאפשר ללמוד פיסיקה וליהנות. להסביר במגוון דרכים, להדגים ולהראות, עד שיבינו. לגרות אותם להיות סקרנים ולהתבונן מסביב, כי הפיסיקה היא הרי בכל מקום. רק צריך לעצור ולהסתכל. ואם מצלמים, אפשר גם להנציח תופעות ולראותן בזווית מיוחדת, ולכן שווה להשקיע בתחרות צילום. אפשר ללמוד המון מחקירת אופן פעולתם של צעצועים, שהפכו במשך השנים לתחביב שלי, של כל הצוות ושל דורות של תלמידים. כדי להתמודד עם אינטואיציות שמקשות בהפנמת התפיסה המדעית המקובלת, אפשר לקיים את השיעור בחצר ב"ס ולזרוק כדורים בעת רכיבה על אופניים. או לשרוף עלים בעזרת עדשות. העיקר לחפש כל אמצעי שיאפשר להפוך את הלמידה למעניינת יותר ולרלוונטית יותר לתלמידים.

אבל... וכאן מילה כאובה על מערכת החינוך. כדי ללמד פיסיקה כראוי דרוש זמן. ועם השנים יש לנו פחות ופחות מהמשאב הזה. השנה התקצרה בגלל הקדמת בחינות הבגרות. בעצם כולנו מכירים את כל אותם גורמים שבגללם אנחנו מאבדים שעות הוראה, בנוסף לקיצוצים חוזרים ונשנים. בעיניי זה אחד מגורמי השחיקה המרכזיים של המורים לפיסיקה: המירוץ אחרי הזמן. אפשר בקלות להפיק עלינו תכנית ריאליטי: "הישרדות מורי הפיסיקה".

אגב, הישרדות לא רק בכיתה - גם בבית. גם אתם בוודאי מכירים את ההרגשה שכשאתם עוצמים את העיניים אתם רואים מבחנים ודוחות מעבדה רודפים אחריכם...

אני מקווה שבכל זאת, בזמן כלשהו, יחליטו קובעי המדיניות שחינוך הוא חשוב באמת ויפעלו בהתאם, לא רק ברמת ההצהרות. ויאפשרו לנו, העוסקים במלאכה היומיומית, לעשותה היטב. לא בזכות תמרונים יצירתיים של מנהל זה או אחר או רשות מקומית זו או אחרת. אלא כנוהל שגרת.

אני מוקירה ומעריכה את משפחת מורי הפיסיקה על שיתוף הפעולה ומאוד מאוד מודה לכולכם.